

Mollà, Toni (2017). *Escrts contra el silenci. (A propòsit de l'obra cívica de Joan Fuster)*. València: Vínacle editorial, pp. 165

Enric Bou
(Universit  Ca' Foscari Venezia, Italia)

La figura de Joan Fuster (Sueca, 1922-1992)  s d'una importància cabdal en terres valencianes. I del Principat. No es troba una figura equiparable ni a les Illes, ni a Catalunya. Intervencions de gran impacte com a historiador de la literatura, crític literari o historiador social de la llengua es complementen amb una breu obra po tica. Però és en definitiva la tasca com assagista la que podem considerar central en la seva contribució al pensament. Amb un estil tallant i precís, amb una afició per l'aforisme, llegir i rellegir-lo és sempre una font d'instrucció, una manera de constatar un pensament provocatiu i atent que s'inspira bo i adaptant-la, l'actitud de Montaigne o Diderot. A *Figures del temps*, dietari del 1954, Joan Fuster apuntava una reflexió, que sembla tot un programa de futur: «Contra el que poden pensar certs esperits descontentadissos o pessimistes, l'espècie humana abunda en entusiastes. Si convenim que l'entusiasme és una virtut – i, tant si es agrada com si no, aix  se sol reconèixer – no hi ha dubte que les reserves que en posseïm són inescotables i, naturalment, esperançadores».¹ En la mateixa nota perfeccionava la definició i conclouia que en realitat, l'entusiasme «no és més que una fe arravatada. Li cal, per a prosperar, la creença radical en allò sobre què es projecta, concebut com a valor ferm». Ell mateix reconeixia el perill dels excessos de l'entusiasme, contrapuntat pels escèptics: «L'escèptic ser  un irònic; l'indiferent, un ap tic; un altre, un poca-vergonya». La seva contribució a la cultura, de la qual tants n'hem apr s tant, fou la d'un entusiasta total. Fuster, a qui com als bons filòsofs o els grans polemistes, agradava compulsar les diverses possibilitats d'una idea, els pros i contres, també notava una varietat de matisos en la definició d'entusiasta: «Ben mirat... en cadascú de nosaltres conviuen l'entusiasta i els altres: som una mica tot aix  – entusiastes, irònics, ap tics, poca-vergonyes –, segons l'edat, el clima i l'humor de

1 Joan Fuster, *Diari 1952-1960*, vol. 2 de *Obres completes*, Edicions 62, Barcelona, 1969, 146.

cada hora. La qual cosa, comptat i debatut, és una sort».² El llibre es titula *Escrits contra el silenci* (jugant amb el títol d'un volum de poesia fusteriana, *Escrits per al silenci*) per voluntat de l'autor de lluitar contra el silenci sobre l'obra de Joan Fuster i com a reivindicació rotunda del seu llegat intel·lectual i cívic.

El llibre de Toni Mollà s'obre amb una reflexió, «Vigència i reivindicació de Joan Fuster», que avalua la contribució de l'escriptor de Sueca a partir del «(re)descobriments de Catalunya com a referent històric» i la «reivindicació democràtica com a objectiu compartit amb els sectors socials i culturals més compromesos amb l'esdevenidor i la superació del franquisme» (p. 10). Segueixen dues parts. La primera, titulada «A propòsit de Joan Fuster», conté articles de Mollà dedicats a l'escriptor de Sueca, alguns dels quals havien estat publicats a revistes i diaris. És destacable «Notes per a un preguió», el guió per un documental sobre Fuster, que no es va arribar a filmar, que van escriure Toni Mollà i Marisa Bolta. Aquest 'guió' és una excel·lent crònica de la vida i obra de Fuster, un retrat breu però Mollà va aconseguir tenir un tracte personal amb Fuster. En morir de manera sobtada el 21 de juny de 1992, es va interrompre el projecte d'un llibre de converses, que es va publicar poc després de manera incompleta *Converses inacabades* (València, Tàndem, 1992). Un dels textos, «Entre nosaltres», és el text de presentació d'aquest llibre. La primera part es completa amb l'article «Filosofia fusteriana», en el qual Mollà reivindica el valor antiideològic de Fuster.

La segona part es titula «A propòsit de l'obra cívica de Joan Fuster» i recull trenta textos que «no són articles només ni exclusivament sobre Fuster i la seva obra, sinó sobre la meua forma particular d'entendre el país i la societat a partir d'aquella manera de mirar que vaig aprendre llegint i escoltant Joan Fuster» (p. 20). Segueixen un ordre cronològic, i presenten una evolució de la 'mirada' de Mollà sobre l'actualitat a propòsit d'alguns llibres publicats per intel·lectuals valencians que «han ajudat a entendre, difondre i matisar quan ha calgut l'obra fusteriana» (p. 21). Entre aquests, Mollà destaca a Josep Iborra, Vicent Ventura, Josep Vicent Marqués, Vicent Pitarch, Rafael-Lluís Ninyoles, Gustau Muñoz i Francesc Pérez Moragón. L'escriptura àgil i amena, precisa i ben documentada sense enfarfegar, és una dels marques de la casa de Toni Mollà. Pot servir d'exemple aquest comentari precís sobre Vicent Pitarch: «no hi simpatitza: ho viu. Sense crosses estilístiques ni naftalina renaixentista: a mans plenes, a cor obert, amb la sinceritat directa de qui parla entre els seus» (p. 71). L'atenció a aquests pensadors valencians fa justícia a la confessió que Fuster va fer a Josep Pla, que volia deixar «en funcionament i en forma» al País Valencià «uns quants equips

2 Joan Fuster, *Diari 1952-1960*, 146.

d'intel·lectuals i de no intel·lectuals capaços de remoure aquesta societat en perpètua somnolència digestiva».³

Toni Mollà ha escrit una reivindicació raonada de l'obra i el pensament de Joan Fuster en una lluita contra el silenci al qual ha estat sotmesa l'obra de l'escriptor de Sueca. És una reivindicació del seu llegat intel·lectual en un moment d'intensa renovació política i cultural al País Valencià. Contra les varietats poètiques recents del nacionalisme molt interessades en la simbologia i en reivindicacions *New Age* (Compromís) s'alça un pensament fueterià de categoria. Mollà afirma que «llegir Fuster és un desinfectant» (p. 43). I Fuster llegit per Mollà suposa l'accés a una drogueria on podeu trobar tots els estris per una neteja a fons de la ment. Saludable i desintoxicant.

3 Joan Fuster, *Diari 1952-1960*, 146.

